

Laten we elkaar voor het komende jaar onze Zegen toesturen.

Eerder dan gewoon onze Beste Wensen.

*Het verschil is dat jouw Zegen nu al afstraalt
op al wat de bestemming ervan zal doen en laten
in het komende jaar.*

*Terwijl van Beste Wensen het niet zeker is
dat zij werkelijkheid zullen worden.*

Het zij zo.

IN PALMIS

Gezongen processie en lang evangelie

We weten het, wij zijn er vroeg bij, bijna té vroeg. Maar ja, dat komt omdat deze Nieuwsbrief de laatste is voor de cursus van dit jaar ten einde loopt. Het zou dus zonde zijn dat wij u niet op tijd zouden kunnen berichten over het bijzondere aan de slotdag (15 maart 2008) van onze cursus. Inderdaad, voor de tweede maal valt deze slotdag samen met Palmzaterdag. Zoals u weet sluiten wij elk jaar de cursus af met een gezongen Eucharistieviering. Dit jaar, omwille van Palmzondag, wordt het iets speciaals: de hele viering, processie en "lang evangelie" (het lijdensverhaal van Christus) wordt volledig Gregoriaans gezongen. Alle cursisten, maar ook oud-cursisten en leden van de Schola Trunciniensis (Truncinium = Drongen) verzorgen deze prachtige gezangen. Noteer de datum: zaterdag 15 maart 2008, om 16.00 u in de neogotische kapel van de Oude Abdij, Drongen. Nadien nodigen wij u allen graag uit op een vriendschappelijke afscheidsdrank. Noteer dat u, maar ook al uw vrienden en belangstellenden, van harte welkom zijn!

We maken van deze goede boodschap ook graag gebruik om u langs deze weg onze beste wensen voor kerstvrede en kerstvreugde over te maken.

PASSIO DOMINI

Watou en de Goede Week

De Damesschola Cum Jubilo uit Watou durft. In maart brengt zij de gezongen Matteüspassie, met als ingelaste meditatiemomenten grote responsories en antifonen uit de

Goede Week-officies, een project onder leiding van de alom gewaardeerde Bernard Deheegher. Met hen treedt ook de Damesschola In Voluntate, gegroeid uit de cursus Drongen op. De muzikale leiding berust bij Agnes Delbaere.

In de Romeinse liturgie van de Oude kerk ontstonden er tijdens de Goede Week twee onderscheiden vormen om, via meditatie, de passie en het lijden van Onze Heer Jezus Christus te herdenken. De eerste en oudste vorm is het reciteren van het passieverhaal. De H. Augustinus (5de eeuw) vermeldt al dat op Goede Vrijdag het passieverhaal volgens Johannes werd gereciteerd. In de eeuwen daarop kreeg het passieverhaal van de andere drie evangelisten haar plaats in de liturgie: op Palmzondag volgens Mattheüs, op de dinsdag tijdens de Goede Week volgens Marcus en op de woensdag volgens Lucas. Vanaf de 9de eeuw werd dit reciteren in kathedralen, kerken en kloosters toegewezen aan drie zangers, telkens op een verschillende toonhoogte: het recitatief op medium hoogte, de Jezus-teksten zeer laag en de overige zeer hoog, hetzij alleen, hetzij in groep (turbae). Deze vorm werd zonder wijziging bewaard tot aan de aanvang van de jaren zestig van vorige eeuw. Deze evangelieteksten werden tijdens de H. Mis enkel door priesters of diakens gezongen. Een tweede en latere vorm om via meditatie de passie en het lijden van Jezus Christus te herdenken ontstond in het officie, nl. in de Donkere Metten, waar antifonen, psalmen en talrijke lezingen uit de H. Schrift afgewisseld met responsoria, ter overweging werden gebracht. De lezingen betroffen vaak de lamentaties van Jeremias of de geschriften van de oudste kerkvaders.

Het project "Passio Domini" brengt beide bovenvermelde vormen samen. De Matteüspassie wordt gereciteerd, en op bepaalde plaatsen onderbroken door meditatieve, muzikale momenten. Deze kunnen bestaan uit responsoria en antifonen waarvan de tekst de overeenstemmende passagetekst uit de Matteüspassie is, of waarvan de tekst onmiddellijk aansluit bij het gezongen gedeelte.

Het gezongen gregoriaans lijdensverhaal is een immens recitatief van grote eenvoud en verhevenheid. Men vindt er geen sporen van verontwaardiging noch medelijden. Het is evenmin koel of zakelijk. Het benadert het lijden op een grote diepte in een geest van geloof en aanvaarding. De responsoria daarentegen zijn zeer expressieve bezinningen op de diverse teksten en behoren stuk voor stuk tot de meesterwerken van het gregoriaans repertoire. Ze beschrijven het gevoel van een mens die de zijnen liefheeft, zijn ontgoocheling over hun ongevoeligheid en verraad, zijn angst voor de dood en zijn, tenslotte door God zelf, verlaten voelen.

Merkwaardig is dat deze meditatieve Matteüspassie wordt uitgevoerd door twee damesschola's. Ook de recitatieve delen worden door de solisten van beide schola's verzorgd.

De eerste uitvoering vindt plaats op zondagnamiddag 2 maart 2008 in de abdijkerk van Grimbergen n.a.v. de viering van 40 jaar schola Grimbergen. De vaste organist van het jubilerende abdijkoor, de heer Kamel D'Hooghe, zal deze passie met orgelimprovisaties inleiden.

Van 'Ad te levavi' tot 'Dominus dixit'

Met het vertrouwde Affligem als kader, was zaterdag 15 september een hoogdag voor de oud-cursisten van Drongen. Zuster Marie-Louise Egbers was onze gastdocente en dirigente. Hoewel haar interpretatie heel dicht ligt bij wat wij in Drongen aanleerden, toch is het verrijkend een andere klok te horen. Vetrekkend van de gezangen van de advent, legde zij het verband uit tussen muziek, tekst en plaats in de liturgie. Haar vaststelling: de advent kan verrassend kort zijn; als kerstmis vroeg in de week valt, nauwelijks méér dan drie weken. En toch is er een wezenlijk verschil voelbaar tussen de teksten van de verschillende adventszondagen. Daarnaast toonde Zr. Egbers, specialiste in modaliteit, aan de hand van het introïtus en het offeratorium 'Ad te levavi' aan hoe eenzelfde tekst door een verschillende modaliteit een totaal andere expressie kan krijgen.

Minder handig was dat we de restitutie ter plaatse moesten aantekenen, een stille hint. Maar de dirigente was zichtbaar tevreden over de prestaties van haar gelegenheidskoor. De dag was veel te kort, zelfs met weglating van het middagebed met de monniken.

Thierry Pauwels

HET KAN

**Organist Emmanuel Van Kerckhoven:
Kerkmuziek moet een feest zijn**

In de Sint-Norbertuskerk aan de Antwerpse Dageraadplaats is de kerkmuziek volop in beweging, zowel in de liturgie als op allerlei concerten. De drijvende kracht is de jonge organist Emmanuel Van Kerckhoven (32). Hij combineert muzikale deskundigheid met liturgische gedrevenheid, wat bijdraagt tot de feestelijkheid van de liturgie.

Voor Emmanuel Van Kerckhoven zijn schoonheid en liturgie innig met elkaar verbonden. Zoals psalm 22 zegt, troont Jahweh op lofzangen van Israël. Zonder die lofzangen heeft God geen troon en is het liturgische leven dood. Uiteraard moet de liturgie inhoud hebben. Goede liturgie veronderstelt een kruisbestuiving tussen woord, ritus en muziek, maar die blijft in vele gevallen helaas achterwege. Vaak zit je gevangen in een woordenvloed en in goedkoop sentiment. Schoonheid daarentegen is een ervaring die ons wordt gegeven door de zintuigen. Kerkmuziek, orgelspel en samenzang doen het Woord afdalen tot in de diepte van de persoonlijkheid.

De werkelijkheid is in vele parochies niet erg zonnig. Gelatenheid, routine en een gebrek aan visie overheersen en werken verlamdend. „Er wordt ook weinig geïnvesteerd in een stijlvolle muzikale vormgeving,” zegt Van Kerckhoven. „De professionele inbreng, zowel muzikaal als liturgisch, staat vaak op een laag pitje. In vergelijking met het buitenland is de kerkmuziek in vele Vlaamse parochies de laatste decennia een soort assepoester geworden. Dat uit zich in een lamentebele muziekpraktijk en in veelvuldig cd-gebruik.” Eigenlijk is deze crisis al veertig jaar aan de gang, maar vicieuze cirkels moeten worden doorbroken. Van Kerckhoven verwacht daarom van de kerkleiding meer engagement.

In elk geval bewijst hij dat het met de kerkmuziek beter kan. Twee jaar geleden begon hij op een gunstig moment met een cantorij. Een cantorij gaat voor in de liturgische zang en trekt de gemeenschap mee in het zingen, zonder daarbij te vervallen in de sfeer van een concert of van een artiestenmis. De Norbertuscantorij is ondertussen uitgegroeid tot een groep van zestien geofende en overwegend jonge zangstemmen, die elke eerste zondag van de maand en op liturgische hoogdagen de viering muzikaal ondersteunen. Er is nog altijd plaats voor bijkomende jonge stemmen, op voorwaarde dat zij een partituur op het zicht kunnen lezen.

De liturgische functionaliteit van de cantorij is geen hinder voor de schoonheid, integendeel. Liturgisch zingen moet volgens Van Kerckhoven een feest zijn. Meestal zingt de cantorij vierstemmig voor en antwoordt de gemeenschap eenstemmig. Maar er wordt ook afgewisseld tussen mannen en vrouwen. Het orgel

speelt daarbij een prominente educatieve en stimulerende rol, onder meer tijdens voor- en tussenspelen bij de gezangen op de liturgische momenten die zich daartoe lenen. Bij grote liturgische feesten worden ook andere instrumenten ingeschakeld.

Er wordt overigens niet om het even wat gezongen. Er worden gezangen gekozen die dicht aansluiten bij de Bijbellezingen. Dat veronderstelt telkens weer veel studie. De cantor laat overwegend Nederlandse religieuze dichters aan bod komen, zoals Willem Barnard, Ad den Besten, Schulte Nordholt, Sytze de Vries, André Troost en Huub Oosterhuis. In zijn ogen bereiken de Vlaamse dichters maar zelden zo'n hoog niveau.

Als we Van Kerckhoven vragen wat zijn voorkeur wegdraagt, antwoordt hij dat hij wil komen tot een aanstekelijke synthese van de reformatorische, katholieke en anglicaanse tradities. De protestantse en anglicaanse gezangen hebben daarbij een prominente plaats. „Veel orgelliteratuur sluit naadloos aan bij de protestantse traditie, en door die melodieën te gebruiken krijgt ook deze literatuur opnieuw een liturgische betekenis. Maar er is meer dan dat. De meeste reformatorische en anglicaanse melodieën, ook de nieuwe gezangen van het Liedboek voor de Kerken, zijn voor een gemeenschap relatief gemakkelijk te zingen. Dat is niet altijd het geval met andere melodieën zoals die van Antoine Oomen en Tom Löwenthal. Die hebben meestal wel een hoge kwaliteit, maar de componisten gaan voorbij aan de reformatorische wijsheid en ervaring dat een gewone gemeenschap best gediend is met schoonheid in eenvoud. Daarom worden in onze kerk ook minder liederen van Oosterhuis gezongen.”

Maar aan de andere kant vindt Van Kerckhoven ook dat het gregoriaans moet worden gehewaardeerd. „Zorgen de reformatoren en de anglicanen voor een feestelijke samenzang, dan maakt het gregoriaans je stil van binnen en scheidt het een oneindige ruimte in je ziel.”

Daarom moet er in de komende jaren ook een gregoriaanse schola worden opgericht, die af en toe een volledig gregoriaanse viering kan verzorgen. Op dit ogenblik volgen twee leden van de cantorij daartoe een cursus in het 'centrum gregoriaans' in Drongen.

INTERMEZZO

GREGORIAANSE GIDS VOOR PRIESTERS

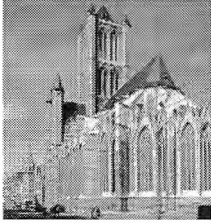
De abdij van Solesmes, centrum van het gregoriaans, heeft een praktische gids uitgegeven voor gregoriaanse gezangen. „Daarmee willen wij deze liturgische praktijk opnieuw zijn waardigheid geven, gekenmerkt door het Heilige”, zegt Dom Jacques-Marie Guilmard van de abdij. Dat de publicatie en het 'motu proprio' van de paus samenvallen, is toeval. „Het werk is een gids voor priesters die de eucharistie van Paulus VI in het Latijn willen vieren, zoals wij dat in Solesmes al 35 jaar doen.”

FRIESE TAIZÉLIEDEREN

Er komt volgend jaar een nieuwe bundel met Friese vertalingen van liederen uit Taizé. In de oecumenische kloostergemeenschap in Frankrijk komen jaarlijks tienduizenden bezoekers uit de hele wereld. Lieder uit Taizé worden ook in Fryslân regelmatig gezongen in kerkdiensten.

PROTESTANTEN ZINGEN IN KILO'S EN PONDEN

Tijdens de jaarlijkse Liedboekdag beproefden vierhonderd zanglustige Nederlandse kerkzangers in de Lebuïnuskerk in Deventer of je teksten uit de Nieuwe Bijbelvertaling goed kunt zingen. „Protestanten zingen altijd in kilo's en ponden”, zegt zangleider Pieter Endedijk bij het instuderen van een nieuwe melodie van het Onze Vader. „Dat komt natuurlijk door de psalmen die u zingt. Die hebben alleen witte en zwarte noten, de witte duurt twee keer zo lang als de zwarte. Maar het lijkt alsof u ook die gewichten aan de noten hangt als u zingt. Daardoor klinkt het verticaal, alle noten los, in plaats van een horizontale lijn. Zoekt u als u zingt eens het belangrijkste woord in de zin en zing daar naartoe” (Waar hebben we dat nog gehoord? nvd.). De vierhonderd bezoekers van de Liedboekdag snappen wat hij bedoelt. Ze zingen de Lebuïnuskerk in Deventer vol met mooi stromend gezang.

RESTAURATIE SINT-NIKLAASKERK

De restauratie van de Gentse Sint-Niklaaskerk zal zeker nog tien jaar duren. Maar er is ook goed nieuws, dit najaar verdwijnen de steigers langs de kant van Klein Turkije. Daarmee zal een van de drie torens van Gent voor het eerst sinds 1961 zonder steigers te aanschouwen zijn. De Sint-Niklaaskerk (vroeg Scheldegotiek) groeit uit tot een van de meest bezochte monumenten van Gent, met jaarlijks meer dan 160.000 bezoekers.

TEKSTEN VOOR ELKE DAG VAN HET JAAR

Met 'Wijsheid van Franciscus - 365 teksten voor elke dag van het jaar' hebben Gerard Pieter Freeman en Erik van Kerkhoff een juweeltje afgeleverd. In dit boek staat Franciscus van Assisi centraal. Franciscus mag zich sinds zijn dood, meer dan 780 jaar geleden, in een onafgebroken populariteit verheugen als voortreffelijke en aantrekkelijke navolger van Christus, als prototype van een heilige in de kerk van het Westen. Hij is patroon van de dieren en zijn naam wordt ook vaak genoemd als het over de dialoog van christenen met de islam gaat. Franciscus heeft teksten geschreven om zijn inspiratie door te geven. Gerard Pieter Freeman en Erik van Kerkhoff, 'Wijsheid van Franciscus - 365 teksten voor elke dag van het jaar'; Uitgeverij Lannoo, Tielit; 285 pagina's; 19,95 euro.

NIEUWE 'GOTTESLOB'

Dit liedboek van de Duitstalige katholieke kerkgemeenschappen, is in zijn experimentele fase aanbeland. De voorlopige versie van het liedboek, dat de voorbije jaren vooral onder Duitse, Zwitserse en Oostenrijkse impuls vorm kreeg, wordt nog tot Pinksteren 2008 in 190 representatief geachte parochies uitgetest. Voor de Latijnse mis is er evenzeer plaats als moderne liederen, maar niet voor eendagsvliegen, heet het. De nieuwe 'Gotteslob' is ook bestemd voor huise-lijk gebruik.

PAUS PRIJST SACRALE MUZIEK

"Sacrale muziek is een schat van onschatbare waarde". Dat zei paus Benedictus XVI tijdens een bezoek aan het Pauselijk Instituut voor Sacrale Muziek. "De Bijbelse traditie en de kerkvaders benadrukten telkens weer opnieuw hoe efficiënt liederen en kerkmuziek zijn, om de harten van mensen te raken en hen tot God te verheffen". De paus omschreef de sacrale muziek als echte kunst, heilig en universeel.

LIED VAN DE MAAND GAAT DIGITAAL

De vorig werkjaar op de Gentse bisdombladzijden van Kerk+Leven gestarte reeks "Lied van de maand" krijgt een digitaal vervolg. Maand na maand wordt op de website Kerknet een lied uit de grondig vernieuwde zangbundel "Zingt Jubilate" voorgesteld.

BEDEVAART ONDER NIET-KATHOLIEKEN

Een nieuwe groep reizigers heeft de van oorsprong alleen aan rooms-katholieken voorbehouden bedevaart ontdekt. Vijftigplussers, en met name vrouwen, gaan steeds vaker op pelgrimstocht om „iets van zingeving en spiritualiteit" te ontdekken. Dat zegt Jos van Bussel, directeur van de Vereniging Nationale Bedevaarten (VNB) in Den Bosch, Nederland. „De binding met een kerk neemt af, maar mensen hebben wel behoefte aan betekenisvolle ontmoetingen. Dat is ook ons motto. Volgend jaar verwachten we zeker 10.000 pelgrims, zoals wij onze reizigers noemen. De meesten van hen hebben wel een christelijke maar niet per se katholieke achtergrond."

AGENDA

Vaste gregoriaanse vieringen (per stad):

ACHEL. St. Benedictusabdij (Achelse Kluis): Schola Cantorum Achel o.l.v. Bartel Follon. Elke 4de Zo van de maand en op feestdagen 10u45 gregoriaanse Mis in de abdijkerk. De andere dagen zingen de Trappisten in de St. Benedictusabdij.

AFFLIGEM. Abdijkerk: Monnikenkoor en gregoriaans gemengd koor o.l.v. Dom Idesbald Verkest. Elke zondag 10u gregoriaanse Mis en om 15u de Vespers en lof door het monnikenkoor. Info: Abdijstraat 6, 1790 Hekelgem 053 66 70 25 of Longinius van de Velde 0475 414 280.

AMSTERDAM. Obrechtkerk. Jacob Obrechtstraat 30: Het mannenrio Gregoriana verzorgt elke 3e zaterdag van de maand 17 u. (m.u.v. juli en augustus) een "Gregoriaanse meditatie". Gregoriana werkt soms samen met musici uit het Oosten en het Westen, waardoor muzikale en religieuze verwantschappen van diverse culturen worden onthuld. Info: Reinier van der Lof, Weesp Tel:+31.294.419754

ANTWERPEN. St.-Jacobskerk: Chorale Sancti Jacobi o.l.v. Dirk Baeten. Elke zondag 10 u. hoogmis met gregoriaans proprium. Info: Jo Tanghe 03/541 90 28. St.-Pauluskerk: Schola Gregoriana Cantabo. Regelmatig op zondag 10.30 u. Gregoriaanse hoogmis. Op hoogdagen meerstemmige mis met orkestbegeleiding, met gregoriaans proprium. Op 2° kerstdag, twee paasdag, Pinksteren en Allerheiligen: Gregoriaanse vespersdienst. Info: Hugo Brangers, Antwerpen.

ASSEBROEK. Benediktijnerabdij, Baron Ruzettelaan 435: Elke zondag 10u gregoriaanse Mis. Info: 050 35 72 51

BERCHEM. Sint Theresiakerk, Grote steenweg: Gregoriaans koor Concentus Teresiae. Elke zondag 10u gregoriaanse Mis. Info: Oktaaf Bollaert, Sterren Regen 19, 2540 Hove

BRUGGE. Paters Karmelieten, Ezelstraat 28: Schola Gregoriana Brugensis o.l.v. Roger Deruwe. Elke zondag en hoogdag 10 u. Gregoriaanse Hoogmis. Info: Ignace Huyghebaert Tel: 050 44 38 90 of scola@scolagregoriana.com. Begijnhof, Monasterium De Wijngaard. Gregoriaans koor van het Begijnhof. Elke zondag 9u30 gregoriaanse Mis. Info: 050 33 00 11

BRUSSEL. St. Michiel en H. Goedele: Gregoriaanse Kathedraal schola o.l.v. Herbert Beirens. Zondag 10 u. Gregoriaanse mis. Info: Tomboy André, Guill.Stassartlaan,16 b 22, 1070 Anderlecht, Tweelindenstraat 2A. (metro Merode of Montgomery): Una cum o.l.v. Paul-Augustin Deproost. Zondag 10 u. Gregoriaanse mis. Info: Laurent Bayer, Brussel. Kerk van St. Hendrik, 1150 Brussel: Gregoriaanse schola Saint-Irénée. De zondagen van de advent en de vasten, gregoriaanse Mis om 9u30. Info: Michel Zeegers, av. du Héron 1, 1640 Rhode-St-Genèse 02 381 10 62. O.L.V. van de Zavel: Gregoriaanse schola St. Irénée. Elk hoogfeest om 11u gregoriaanse Mis. Info: Michel Zeegers, av. du Héron 1, 1640 Rhode-St-Genèse 02 381 10 62. Kapel Heilig Hart, Twee Lindenlaan, 1200 Brussel. Gregoriaanse schola "Una cum". Elke zondag en Feestdag om 10u gregoriaanse mis. Info: Paul-Augustin Deproost, rue Champ du Roi 23, 1040 Bruxelles 02 736 92 04. Miniemenkerk: Elke zondag gregoriaanse Mis om 11u. Info: Abbé Jacques Van der Biest, rue Ernest Allard 47, 1000 Bruxelles

DENDERMONDE. Abdijkerk: Op weekdays 8u30 en op zondagen 9u30 gregoriaanse conventismis. Niet op hoogdagen. Elke dag gregoriaanse Vespers om 18u.

GENT. St.-Niklaaskerk: Paratum cor o.l.v. Thierry Pauwels. Elke zondag 10 u. Hoogmis met proprium, niet op 2e zondag van de maand. Wel op feestdagen (zelfs als ze op de 2e zondag vallen). Info: Thierry Pauwels, De Pinte. St.-Baafskathedraal: Paratum Cor o.l.v. Thierry Pauwels. Gregoriaanse hoogmis op de 2e zondag 11 u. van de maand (niet op feestdagen). Info: Thierry Pauwels, Groenpark 17, 9840 De Pinte 09 2827824 of Th.Pauwels@advvalvas.be

GRIMBERGEN. Abdijkerk: Gregoriaans Abdijkerk Grimbergen o.l.v. P. Gereon. Elke zondag 10 u. Gregoriaanse Hoogmis. Elke donderdag 20u15 repetitie in de Sachristie. (via Pastorie, Kerkplein 1) Info: Michiel Decrop, Appelkotlaan 22, B-1785 Merchtem. Tel: 052 37 16 63.

HAALTERN. St.-Gorikskerk: Kon. St.-Gorikskoor o.l.v. Hubert Verheijen. Uitgezonderd 2de zondag van de maand, zondag 10 u. Gregoriaans kyriale. Op hoogdagen meerstemmige Latijnse mis. Info: Hubert Verheijen, Haaltert.

HALLE. Kerk Paters Conventuelen, Volpestraat: Sint Gregoriuskoor o.l.v. Roger Vanbellingen. Elke zon-en feestdag 10u30 gregoriaanse Mis. Info: 02/ 356 20 03 of www.gregorius.tk

HERENTALS. Begijnhofkerk St.-Catharina: Elke zondag 10u. Gregoriaanse mis (proprium en ordinarium) door het gregoriaans mannenkoor (sinds 1957). Info: Jan Cools, Vossenbergr 45B, 2200 Herentals 014/ 21 56 48.

HEVERLEE. St.-Lambertuskerk: Kon. St.-Lambertuskoor o.l.v. Johan de Boer. Elke zondag Gregoriaanse Hoogmis 10 u. Info: Johan de Boer 016/ 40 52 99.

LEUVEN. Abdijkerk Keizersberg: Het monnikenkoor o.l.v. Abt Kris Opdebeeck zingt elke zondag 10u de gregoriaanse Hoogmis. Info: Rvd Kris Opdebeeck, Mechelsestraat 202, 3000 Leuven 016 31 00 60

St.-Kwintinkerk: 10 u. Gregoriaans proprium door de Schola Sancti Quintini o.l.v. J. Vandergeeten, naast andere gezangen door de Schola, hetzij door het vrouwenkoor Concinitie (1e en 3de zondag van de maand). Info: Mark Debrock T.W. Wilsolaan 15 3010-Leuven 016/25 36 83.

KNOKKE. Paters Dominicanen: Schola Gregoriana Dominicana o.l.v. Jacques Maertens. Elke zondag 11 u. Gregoriaanse mis. Info: Jacques Maertens, Knokke-Zoute Tel:050/ 60 12 32

KORTRIJK. O.L.Vrouwekerkerk: Laudate Dominum o.l.v. Walter Deroo. Elke 1ste zondag en op feestdagen 10u Elke 1ste zondag 17 gregoriaanse vespers in de kerk van het O.L.Vrouwehospitaal, Budastraat. Info: Gislain Baert, Graskant 5, 8520 Kuurne 0474 325 729 of laudatedominum6@scarlet.be

ST.-NIKLAAS. St.-Nicolaaskerk: Schola Cantorum o.l.v. Luc De Cock. Elke 1ste zondag van de maand en op hoogdagen 11 u. Gregoriaanse hoogmis. (niet juli en augustus). Info: Luc Vermeulen, Zamanstraat 33, 9100 St.-Niklaas 03/776 07 35.

TURNHOUT. Begijnhofkerk Heilig Kruis: Koninklijk H.Kruis begijnhofkoor o.l.v. Herbert Op de Beeck. Elke zondag 9u gregoriaanse Mis (proprium en ordinarium). Info: Herman Deckx, Victoriestraat 9 bus2, 2300 Turnhout. Tel: 014/ 41 25 81. Heilig Hartkerk: Ceciliakoor o.l.v. Sylvain Goossens en Jef Roymans. Elke zon-en hoogdag 10u de Mis met gregoriaans proprium.

Ordinarium is meerstemmig Latijn of gregoriaans.
Info: Jochem Baas, 014/ 61 01 72

WAASMUNSTER. Abdij Roosenberg: Schola Gregoriana feminea In Voluntate. Elke 1ste zondag van de even maand, 9 u. Hoogmis. Info: Myriam Van den Hauten 03/ 449 43 15

WATERMAEL (Brussel). Kerk van St Clement.: Elke zondag 9u30 gregoriaanse Mis.
Info: Raoul Leblcq, rue des Thuyas 14, 1170 Watermael 02 673 02 58

ZINGEM. St. Bavokerk: Gregoriaans koor Gaudeamus o.l.v. Adelin Goedefroot.. Elke feestdag 10u30 gregoriaanse Mis. Info: A. Goedefroot, Nederzwalmssteenweg 31, 9750 Zingem 09 384 20 29

Gregoriaanse vieringen zonder vaste datum:

BRUSSEL: Schola "Lux et Origo" en schola "Stella Matutina" o.l.v. Eric Trekels verzorgen enkele concerten per jaar over verschillende thema's. Info: E. Trekels, rue des Aduatiques 7, 1040 Bruxelles 02 736 56 68

LEUVEN: Het gregoriaans koor van Leuven o.l.v. Frans Mariman, verzorgt enkele Missen en concerten per jaar. Info: Frans Mariman, Korbeekdamstraat 13, 3050 Oud-Hervelee 016 47 12 60.

WATOU: De damesschola Cum Jubilo o.l.v. Agnes Delbaere en de Herenschola o.l.v. Wim Orbie verzorgen verschillende zondagen de Mis om 10u30, alsook op andere locaties in België. Info: Bernard Deheegher, Moenaardestraat 20, 8978 Watou 057 38 82 67 of www.cumjubilo.be

Abdijen in België waar gregoriaanse officies gezongen worden:

Abbaye N.D. de Saint Remy (Trappisten) - Abdij Affligem (Benedictijnen)
- Abdij Averbode (Norbertijnen) - Abdij De Wijngaard (Benedictinessen) -
Abdij Keizersberg (Benedictijnen) - Abdij Mariënhof Cisterciënzinnen) -
Abdij Grimbergen (Norbertijnen) - Monastère de Chevetogne (Benedictijnen) - St. Pieters en Paulusabdij (Benedictijnen)

Andere gregoriaanse vieringen:

De "losse" Gregoriaanse vieringen en initiatieven houden wij voortaan permanent bij op onze website www.centrumgregoriaans.be/ allerlei.

VARIA

Twee lezingen door docent Pieter Mannaerts

Docent en musicoloog Pieter Mannaert houdt in maart en april twee interessante lezingen die volledig aansluiten bij zijn werk als vorseer bij de Alamire Foundation van Leuven. Voor wie meer wil te weten komen over Gregoriaans in Tongeren, of over het Cisterciënzergregoriaans is dit een must. Op 3 maart 2008 om 14 u. aan de Universiteit Hasselt gaat de lezing over "Devotie, identiteit en politiek - Gregoriaans in het middeleeuwse Tongeren". Op 7 april 2008 om 19.30 u houdt Pieter in de Abdij van Herckenrode zijn tweede lezing met als titel: "Het cisterciënzergregoriaans, oorsprong en vernieuwing". Geïnteresseerd; noteer alvast de data. Meer info: www.arts.kuleuven.be/alamire of www.kuleuven.be/cv/u0035535.htm

• **Cursus.** Intensieve cursus gregoriaanse zang o.l.v. David Eben Het eerste deel had plaats op 21 en 28 oktober 2007, de twee overige vallen op 1 en 2 maart 2008 en 29 en 30 augustus 2008 in Louvain-la-Neuve. Voor studenten musicologie, professionele musici. Ook voor liefhebbers met een goede opleiding gregoriaans. Voertaal Frans. Eerste weekend: oorsprong en synthese van het romaans-frankische gregoriaans. Tweede weekend: modaliteit van een gregoriaans gezang met het octo-echos en de oermodie. Derde weekend: muzikale vormen, recapitulatie van de voorgaande thema's en algemene vraagstelling. Organisatie: Académie du chant grégorien met steun van UCL en het Koninklijk conservatorium Brussel. Info: Gérald Messiaen: academie-gregorien@skynet.be of gerald.mesiaen@tele.be of tel: 01 / 084 07 63

• **Tweede Nederlands gregoriaans Festival.** Op zaterdag 31 mei en zondag 1 juni 2008 in Ravenstein. Dit keer is het motto van het festival: Gregoriaans, verrassend jong! Het Gregoriaans in al zijn verschijningsvormen staat centraal. Het festival biedt concerten op topniveau, workshops, lezingen, een doorlopende presentatie van scholae en gregoriaanse koren, een tentoonstelling, en veel informatie over het Gregoriaans. Koren en scholae kunnen zich gedurende deze dagen presenteren op een doorlopend podium. Voor wie zich geïnspireerd voelt door het Gregoriaans, maar ook voor hen die het 'gewoon mooi' vinden. Het Festival wil het Gregoriaans zo breed mogelijk presenteren, met als doel het wekken van interesse voor de mogelijkheden en diversiteit van dit culturele en spirituele erfgoed. Er is veel ruimte voor samenzang en voor de veelzijdigheid van het Gregoriaans. Ondermeer het Ensemble Psallentes, dat op zoek gaat naar de bronnen van het Gregoriaans, concertteert. Info: Boshovensstraat 16, 5561 AR Riethoven (NL) info@gregoriaansfestival.nl www.gregoriaansfestival.nl

Festival. In tegenstelling tot eerdere berichten zal het tweede Nederlands Gregoriaans Festival gehouden worden op 31 mei/1 juni 2008 in Ravenstein.

• **Elke week een uur gregoriaans** op Concertzender.nl. Onder de titel "De duif van Gregorius" is dit programma (alleen) via internet te beluisteren, elke donderdag op vrijdagochtend tussen 00:00-01:00 uur. Vanaf dan is elk programma continu te beluisteren via de site van de Concertzender op www.concertzender.nl/rod.php?theme=7&rod=de+duif+van+gregorius.

• **Concert.** Zondag 9 november 2009, 16u., Steinfeld-klooster (Duitsland). "Jaarkrans in 12 delen voor orgel met solo met gregoriaanse interludia ad libitum", compositie van Kurt Bikkembergs. Inge Feyen, meester in de muziek, finaliteit orgel, bespeelt het orgel. Kurt Bikkembergs, koorleider en leerling van Frans Mariman, zingt. Info: Kurt Bikkembergs: bik.k@telenet.be

CURSUS

Overzicht cursussen en zangdagen

Cursus:	1 A	1 B	2 en 3	Zang 1	Zang 2	Zang+
cursusjaar 2007-2008						
24/11/2007	1 n		1			
01/12/2007	2 n					
08/12/2007	3 n					
15/12/2007	4 n		2			
12/01/2008	5 n					
19/01/2008	6 n	1	3			
02/02/2008	7 n	2	4			
23/02/2008	8-9	3	5			
01/03/2008				1	2	
15/03/2008	10-11	4	6			
17/05/2008					3	
cijfers = lessenreeks n = namiddag						

Zang 1 is bedoeld voor alle cursisten. Zang 2 is voorbehouden aan afgestudeerde cursisten. Zang + is bedoeld voor alle belangstellenden die, samen met cursisten en afgestudeerden, kennis willen maken met het Gregoriaans.

CENTRUM

Administratie cursisten:

Lucienne Van Gastel, Centrum Gregoriaans, p/a Tuinstraat 3, 8800 Roeselare - Tel: 015. 24.13.63 E-mail: cursist.gregoriaans@pandora.be

Betalen:

Op rek. nr. 737-0100011-47 Centrum Gregoriaans, bij F. Bastiaensen, Bloemenlaan 26, B-2950 Kapellen. Vanuit Nederland met gekruiste cheque.

Informatie over de inhoud v/d cursussen:

Frans Bastiaensen, Bloemenlaan 26, B-2950 Kapellen, Tel: 03. 664.15.45
E-mail: fransbastiaensen@hotmail.com

REDACTIE

Myriam Vervoort-Van den Hauten, Mortselveldenlaan 8, B-2640 Mortsel
Tel: 03. 449.43.15 - mailadres: myriam.vandenhauten@skynet.be

De redactie laat mensen aan het woord die een interessante mening vertolken. Ze respecteert daarbij alle opinies zonder onderscheid. De auteurs ondertekenen daarom hun bijdragen. De meningen die zij vertolken zijn persoonlijk en vallen niet noodzakelijk samen met de meningen van de redactie.

De volgende nieuwsbrief zal op 15 maart 2008 verschijnen. Teksten hiervoor moeten de redactie uiterlijk voor 15 februari 2008 bereiken.

ABONNEMENTEN

Door een abonnement te nemen steunt u daadwerkelijk onze werking! Hartelijk dank daarvoor.

Oud-cursisten en andere geïnteresseerden kunnen een jaarabonnement nemen (4 nummers) door storting van 6 euro op rek. 737-0100011-47 met vermelding abonnement nieuwsbrief gregoriaans. Wil u ons extra steunen, neem dan een steunabonnement van 15 euro of een beschermend abonnement van 30 euro. De cursisten krijgen de nieuwsbrief gratis toegestuurd.

Discussiegroep en mailinglist gregoriaans: surf naar: <http://www.egroups.com/subscribe/gregoriaans> en klik op de JOIN-knop.

Uitgebreide informatie over gregoriaans op het net: <http://listen.to/plainchant>

Bezoek onze site:
www.centrumgregoriaans.be
Gregoriaans op het net:
<http://listen.to/plainchant>